

Naar een vraaggericht mbo

Pleiten voor een stelselwijziging in het onderwijs is vloeken in de kerk. Toch deed Anne-Wil Lucas, Tweede-Kamerlid voor de VVD, dit onlangs. 'We zijn het aan de leerlingen verplicht het mbo echt toekomstbestendig te maken.'

In navolging van minister Bussemaker maakte Anne-Wil Lucas de afgelopen maanden een mbo-tour door Nederland. Op haar reis langs mbo-scholen zag ze veel mooie projecten. Een bouwer van plezierjachten bijvoorbeeld die een eigen bedrijfsschool opzet. Of een agrarische opleiding die samen met het lokale roc een opleiding maakt waar het bedrijfsleven behoefte aan heeft. Toch kwam Lucas na haar tour ontgoocheld thuis. Want veel van deze mooie opleidingen bleken uiteindelijk 'pilots' te zijn, die formeel niet passen in het systeem.

Dynamisch

Volgens Lucas is het mbo-stelsel niet geschikt voor de dynamische wereld van de 21e eeuw: 'De huidige arbeidsmarkt is dynamisch en vraagt om flexibel beroepsonderwijs. Werknemers hebben geen baan meer voor het leven. Met het behalen van een diploma, ben je tegenwoordig niet meer uitgeleerd. In de huidige flexibele arbeidsmarkt moeten werknemers zich voortdurend blijven ontwikkelen. Werkgevers hebben namelijk steeds andere eisen, simpelweg omdat het werk voortdurend verandert. Een systeem van landelijk vastgestelde kwalificatiedossiers past niet goed meer bij deze dynamische arbeidsmarkt. Er is nu zeven jaar gewerkt aan een herziening van de kwalificatiedossiers, het eindresultaat is ongetwijfeld een verbetering. Maar we zijn er nog niet. We zijn het aan de leerlingen verplicht het mbo echt toekomstbestendig te maken.'

Overgereguleerd

Het mbo is overgereguleerd, meent Lucas. Op papier ziet het systeem van georganiseerde afstemming tussen onderwijs en arbeidsmarkt er prachtig uit. In de praktijk belemmert het systeem vernieuwing. 'De landelijke kwalificatiestructuur is een uitvinding van de polder', meent Lucas. 'Zo'n landelijke mal was dertig jaar geleden misschien een goed idee, maar het past niet bij de dynamiek van vandaag. Werkgevers vragen flexibiliteit van scholen. In de regio doen scholen mooie dingen,

maar het systeem zoals dat bedacht is staat het eigenlijk niet toe. De polder, het georganiseerde bedrijfsleven in Zoetermeer, is dominant en staat flexibiliteit en vernieuwing in de weg. Het is toch vreemd dat op landelijk niveau, in Zoetermeer, de stagebedrijven worden erkend. Het zou veel beter zijn als dit een verantwoordelijkheid van de scholen zou zijn. We willen toch dat docenten meer contact hebben met bedrijven? Laat ze dan zelf afspraken maken met het regionale bedrijfsleven. Het SBB moet geen stagebedrijven werven, dat moeten de scholen zelf doen!'

Lange termijn

Anne-Wil Lucas begrijpt dat ze met haar pleidooi voor een stelselwijziging een steen in de vijver gooit. 'Rust aan het front', is immers al jaren het eenstemmige pleidooi van leraren en leerlingen. Een snelle revolutie is ook niet wat Lucas wil. De maatregelen uit het actieplan 'Focus op Vakmanschap' (2011) moeten gewoon verder uitgevoerd worden. En ook de voorstellen uit de visiebrief 'Ruim baan voor vakmanschap' zijn prima. Maar wat Lucas betreft moet het mbo niet denken dan klaar te zijn. De volgende stap is de noodzakelijke ontwikkeling naar vraaggericht beroepsonderwijs. Volgens Lucas zouden de huidige kwalificatiedossiers het beste kunnen worden opgeknipt in modules. Een opleiding kan dan bestaan uit meerdere, landelijk erkende modules. Ze pleit voor een onafhankelijke accreditatieorganisatie die nieuwe opleidingen kan toelaten, zoals dat ook in het hbo gebeurt. De strikte scheiding tussen het bekostigde en het private onderwijs is dan niet meer zo relevant.

Maatschappelijke opdracht

Lucas plaatst ook vraagtekens bij wat 'de brede maatschappelijke opdracht' van mbo-scholen genoemd wordt. 'Je moet je afvragen of we van scholen niet te veel vragen. Een mbo-school moet leerlingen voorbereiden op de doorstroom naar het hbo, moet werken aan excellent vakmanschap en moet

Om het middelbaar beroepsonderwijs in Nederland echt toekomstbestendig te maken, is een stelselwijziging onvermijdelijk. Dat is de overtuiging van Anne-Wil Lucas (VVD).

onderwijs verzorgen voor een groep zeer kwetsbare leerlingen. Je moet de vraag durven stellen of het experiment van het roc, waarbij onder één koepel al deze verschillende niveaus zijn ondergebracht, wel werkt. Is het goed voor zulke diverse groepen leerlingen om op één school te zitten? De vraag stellen is hem beantwoorden: volgens Lucas is het tijd voor een fundamentele wijziging van het mbo-bestel. Tot haar vreugde werd haar motie die opriep om kritisch naar het mbo-bestel te kijken met ruime meerderheid aangenomen. Voor de zomer van 2015 komt minister Bussemaker met een eerste reactie op de voorstellen van Lucas. Wordt vervolgd dus.

Oud	Nieuw
• Aanbodgericht	• Vraaggericht
• Landelijke kwalificatiestructuur	• Regionaal maatwerk
• Star	• Flexibel
• Gericht op diploma	• Modules
• Sturende rol voor georganiseerd bedrijfsleven	• Meer ruimte voor regionaal bedrijfsleven